

Dit is een extract uit het eindwerk van Maya Gijselaar:

Academiejaar 2019 - 2020

Naar een brandveiligere natuur: Aanbevelingen voor een preventief beleid rond ontstaan en escalatie van natuurbranden.

STUDENT: Maya Gijselaar

PROMOTOR: Ronny Van Riel

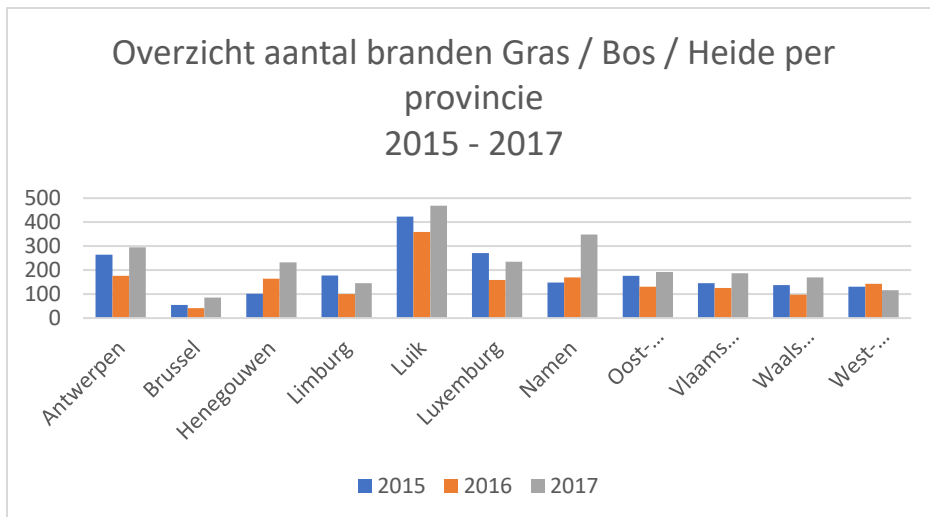
Hoe vaak komen natuurbranden voor?

Om tot een goed beeld te komen is het ook van belang om na te gaan hoe groot het probleem is. Met andere woorden, hoe vaak komen natuurbranden voor in België en de rest van Europa? Het antwoord op deze vraag is niet zo eenvoudig te beantwoorden met correcte statistieken, althans niet voor alle landen.

Het optreden van natuurbranden in België is eerder beperkt in vergelijking met andere landen. In Zuid-Europese landen komen er meer natuurbranden voor dan in België. Toch kunnen er in België, en in Vlaanderen specifiek, grote gevolgen optreden bij natuurbranden. Dit komt omdat Vlaanderen dichtbevolkt is waardoor natuurgebieden zich dicht bevinden bij residentiële en commerciële gebieden. (Depicker, De Baets, & Baetens, 2018)

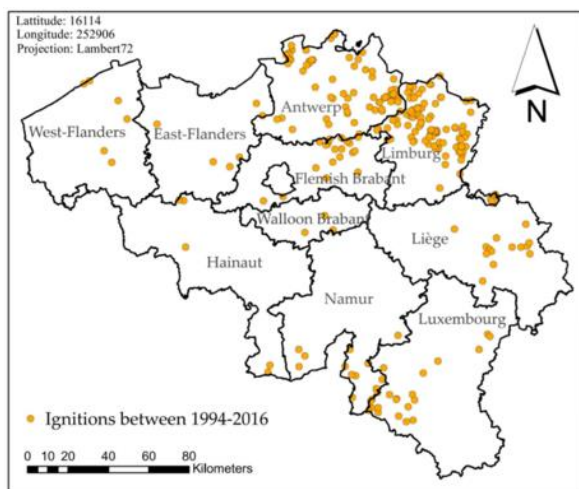
Het voorjaar van 2011 was helaas een recordjaar met betrekking tot natuurbranden in België. Onder andere de branden op de Hoge Venen, de Kalmthoutse Heide en het militair domein in Meeuwen-Gruitrode hebben natuurbranden weer hoog op de agenda geplaatst. (Baetens, 2018; Hoyaux, 2018) Naar aanleiding van deze branden werd er een werkgroep opgericht en werd er beslist om een specifieke interventieprocedure voor dit risico in te voeren. (Federaal Kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid, 2018) Een probleem in België is dat er in het verleden niet consequent data werden bijgehouden over natuurbranden door de verschillende hulpverleningszones. Hierdoor is het ook moeilijk om een goed en correct beeld te krijgen over de problematiek. Tegenwoordig dienen natuurbranden wel op een gestandaardiseerde manier te worden geregistreerd waardoor in de toekomst hopelijk meer data over het aantal natuurbranden beschikbaar zullen zijn. De Ministeriële omzendbrief van 11 december 2009 betreffende de interventieverslagen van de brandweer heeft hier meer duidelijkheid over gegeven. (Depicker et al., 2018; Federaal Kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid, 2019)

Sinds de hervorming van de hulpverleningszones worden er wel systematisch data geregistreerd door de meeste hulpverleningszones. Deze data worden verzameld door het Federaal Kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid. Jaarlijks wordt hiervan een verslag opgemaakt. Onderstaande grafiek toont de statistieken per provincie van de voorbije jaren. (Federaal Kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid, 2019; Federaal Kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid, 2018; Federaal Kenniscentrum voor de Civiele Veiligheid, 2017)

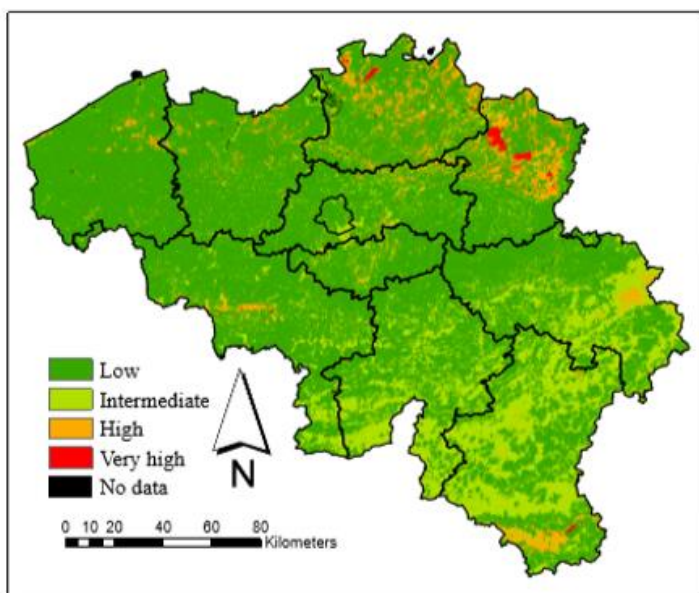
FIGUUR 1: Overzicht aantal branden gras/bos/heide per provincie (2015-2017)

Uit figuur 1 blijkt dat Luik, Namen, Luxemburg en Antwerpen de top 4 vormen van 2015 tot 2017. Limburg valt hier buiten. Het is echter moeilijk om conclusies te trekken op basis van statistieken van slechts 3 jaar. Het is daarom dan ook noodzakelijk om ook andere bronnen te raadplegen. Uit onderzoek door de universiteit van Gent (Depicker et al., 2018) blijkt dat er de afgelopen 25 jaar voornamelijk natuurbranden (aantal ontstekingen) voorkwamen in de provincies Antwerpen, Limburg, Vlaams-Brabant en Luxemburg (zie figuur 2). Deze data moeten met de nodige voorzichtigheid worden benaderd aangezien deze afkomstig zijn uit verschillende bronnen.

FIGUUR 2: Ontstekingen natuurbranden tussen 1994 en 2016 in België (Overgenomen van: Depicker et al., 2018)

Figuur 3 bevestigt dat er wel degelijk enkele provincies in België zijn die meer risico lopen op natuurbranden. Het gaat dan voornamelijk over Antwerpen, Limburg en Luxemburg. Dit komt omdat er in die provincies enkele natuurgebieden zijn die zeer brandgevoelig zijn. (Baetens, 2018; Depicker et al., 2018)

FIGUUR 3: Risicovolle gebieden natuurbranden in België (Overgenomen van: Depicker et al., 2018)

Naast het gebrek aan data over het aantal natuurbranden, is er ook een gebrek aan bijkomende informatie over deze problematiek zoals bijvoorbeeld het aantal afgebrande hectare of de oorzaak van de brand. Het gebrek aan valide cijfers over natuurbranden in België is problematisch aangezien Europese wetgeving voorschrijft dat voor Europese landen een kaart met risicovolle natuurgebieden dient op te worden gemaakt op basis van wetenschappelijke data. Dit is van belang aangezien enkel de gebieden die werden geclassificeerd als gemiddeld tot hoog risico op natuurbranden, financiële steun kunnen krijgen van het European Regional Development Fund. (Depicker et al., 2018)

Enkele Europese landen geven al decennialang hun data rond natuurbranden jaarlijks door aan de Europese Commissie. Een Europese Fire Database werd opgericht, namelijk de European Forest Fire Information System Fire Database (EFFIS database), waarin al deze gegevens raadpleegbaar zijn. (Joint Research Centre European Commission, 2015) Gegevens over België worden in deze database nog niet standaard bijgehouden. (Depicker et al., 2018) In tabel 3 volgen de beschikbare statistieken van het aantal natuurbranden in Europa de voorbije jaren.

TABEL 3: Top 20 landen : aantal natuurbranden in Europa van 2014-2018 (data: Joint Research Centre European Commission 2014; 2015; 2016; 2017; 2018a)

POSITIE	LAND	2018	2017	2016	2015	2014
1	Portugal	12436	21002	13261	15851	7067
2	Polen	8867	3592	5286	12257	5245
3	Zweden	8181	5276	5454	2700	
4	Spanje	7143	13793	8817	11928	9771
5	Italië	3220	7885	4793	5442	3257
6	Frankrijk	3005	4403	4285	4440	4988

7	Finland	2427	881	933	745	
8	Turkije	2167	2411	3188		
9	Tsjechië	2033	966			
10	Duitsland	1708	424	608	1071	429
11	Oekraïne	1297				
12	Letland	972	423	641	704	698
13	Nederland	949				
14	Noorwegen	887	264	345	29	
15	Algerije	797	2992	3150	2383	
16	Griekenland	793	1083	777	510	552
17	Hongarije	530	1454	452	1069	5783
18	Marokko	343	433	422	425	
19	Slovakije	262	162	136	242	153
20	Bulgarije	222	513	584	429	151

Het is belangrijk om de statistieken in bovenstaande tabel te relativiseren. Alle mogelijke natuurbranden worden namelijk in de statistieken opgenomen dus het gaat ook vaak om zeer kleine beheersbare branden zoals bijvoorbeeld een bermbrand. Het is ook zeer moeilijk om conclusies te trekken op basis van bovenstaande gegevens aangezien niet elk Europees land (jaarlijks) data ter beschikking stelt. (Joint Research Centre European Commission, 2018a; Joint Research Centre European Commission, 2017, Joint Research Centre European Commission, 2016; Joint Research Centre European Commission, 2015; Joint Research Centre European Commission, 2014)

Het is evenwel duidelijk dat Portugal koploper is inzake aantal natuurbranden in Europa. Ook Spanje en Italië scoren hoog de voorbije jaren. Opvallend zijn ook Zweden en Polen die ook vaak te maken krijgen met natuurbranden. Griekenland scoort dan weer relatief laag wat opmerkelijk is aangezien dit land ook tot de Fire Five van Europa behoort. Mogelijk worden de branden niet consequent geregistreerd en wil dit niet zozeer zeggen dat er minder branden voorkomen.